

**Nr 70**

**Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1971.**

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

**GUSTAF ADOLF**

**G. E. STRÄNG**

**Propositionens huvudsakliga innehåll**

I propositionen föreslås att särskilda bestämmelser om undantag från riksbankslagens föreskrifter beträffande riksbankens sedelutgivningsrätt skall gälla även för tiden den 1 juli 1971—den 30 juni 1972 och att maximibeloppet för sedelutgivningsrätten, 13,5 miljarder kr., behålls oförändrat.

Vidare föreslås att riksbanken under samma tid får fortsatt befrielse från skyldigheten att vid anfordran inlösa bankens sedlar med guld.

**Förslag till****Lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning<sup>1</sup>**

Härigenom förordnas, att under tiden den 1 juli 1971—den 30 juni 1972 följande särskilda bestämmelser skall gälla i stället för bestämmelserna i 9 § och 11 § första stycket lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank.

1 § Riksbanken får utge sedlar till ett belopp av högst tretton miljarder femhundra miljoner kronor.

2 § Under tid då riksdagen ej håller session får Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter hörande av fullmäktige i riksgäldskontoret medge riksbanken att utge sedlar till ett belopp av ytterligare högst sjuhundra miljoner kronor, om det är nödvändigt med hänsyn till utomordentliga omständigheter. Blir sådant medgivande icke godkänt av riksdagen inom tjugo dagar från början av nästa session, upphör medgivandet att gälla vid utgången av nämnda tid.

3 § Som riksbankens metalliska kassa räknas allt guldmynt och omyn-  
tat guld som tillhör riksbanken.

<sup>1</sup> Senaste lag i ämnet 1970: 239.

**Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 mars 1971.**

*Närvarande:* ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m.* och anför.

Riksbankens rätt att ge ut sedlar grundas på 72 § regeringsformen. Enligt detta lagrum har riksbanken även skyldighet att vid anfordran lösa in utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, om inte Kungl. Maj:t och riksdagen i viss ordning medger undantag. Närmare föreskrifter om sedelutgivningen finns i 9—11 §§ lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank (riksbankslagen), som innehåller regler om sedeltak, sedeltäckning och riksbankens metalliska kassa. Riksbankslagens bestämmelser i dessa hänseenden har emellertid inte tillämpats sedan år 1940. En redogörelse för författningar i dessa ämnen, utfärdade år 1939 och senare, har lämnats i prop. 1966: 44 s. 4. Enligt lagen (1970: 239) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning gäller under tiden den 1 juli 1970—den 30 juni 1971 i stället för 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen särskilda bestämmelser. Riksbanken får enligt dessa ge ut sedlar till ett maximibelopp av 13,5 miljarder kr. Därutöver får Kungl. Maj:t under tid, när riksdagen inte håller session, på framställning av riksbanksfullmäktige och efter hörande av fullmäktige i riksgäldskontoret medge riksbanken att ge ut sedlar till ett belopp av ytterligare högst 700 milj. kr., om det är nödvändigt med hänsyn till utomordentliga omständigheter. Medgivandet upphör att gälla, om riksdagen inte godkänner det inom 20 dagar från början av nästa riksdagssession. Som riksbankens metalliska kassa räknas allt guldmynt och omyntat guld som tillhör riksbanken.

Genom kungörelsen (1970: 240) om befrielse för riksbanken under viss tid från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens medgivande befriat riksbanken från denna skyldighet för tiden t. o. m. den 30 juni 1971. Banken har dock rätt att dessförinnan åter uppta inlösningen av bankens sedlar, om förhållandena ger anledning till detta.

Angående utredningar om riksbankens sedelutgivningsrätt samt bankoutsrottens utlåtanden med anledning av den provisoriska lagstiftningen hänvisas till prop. 1965: 72 s. 6. Vidare kan nämnas att riksdagens bankoutsrott behandlat frågan om den provisoriska lagstiftningen senast i BaU 1970: 37.

I skrivelse den 21 januari 1971 har *fullmäktige i riksbanken* hemställt, att gällande lagstiftning med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivningsrätt ges förlängd giltighet till utgången av juni 1972 och att maximibeloppet för sedelutgivningsrätten behålls oförändrat vid 13,5 miljarder kr. Härjämte har fullmäktige begärt, att riksbanken för tiden den 1 juli 1971—den 30 juni 1972 fritas från skyldigheten att inlösa sina sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att före utgången av denna tid återuppta inlösningen av bankens sedlar, om förhållandena ger anledning till detta.

I skrivelsen har fullmäktige vidare anförts. Vid utgången av år 1970 var beloppet utelöpande sedlar 11 319 milj. kr. Det högsta beloppet under året redovisades emellertid den 23 december och uppgick till 11 768 milj. kr. När sedelomloppet var som störst under året fanns alltså en marginal för ytterligare sedelutgivning om 1 732 milj. kr., motsvarande omkring 14,7 % av den då utelöpande sedelmängden. En jämförelse av beloppet utelöpande sedlar vid de skilda rapportdagarna under år 1970 med motsvarande siffror för föregående år visar, att förändringarna i sedelomloppets omfattning varierat mellan en ökning på 6,7 % den 15 maj och en minskning på 1,4 % den 7 april. Under de fyra senaste rapportdagar, för vilka uppgifter nu föreligger, har ökningarna i sedelomloppet varit anmärkningsvärt små — ökningstalen har varierat mellan 2,3 och 3,3 %. Fullmäktige anser, att varje försök att bedöma sedelomloppets utveckling är förenat med betydande osäkerhet, bl. a. därför att utvecklingen vissa rapportdagar kan påverkas av tillfälliga omständigheter. Med hänsyn härtill och då ett visst utrymme måste finnas disponibelt för ändrade betalningsvanor m. m., är det nödvändigt att en tämligen vid säkerhetsmarginal alltid hålles. Även med beaktande av detta anser dock fullmäktige, att det utrymme som enligt 1970 års lag står till buds för ytterligare sedelutgivning är tillräckligt också för budgetåret 1971/72.

Efter remiss har yttranden över riksbanksfullmäktiges framställning avgetts av *fullmäktige i riksgäldskontoret*, som inte haft något att erinra mot bifall till förslaget.

## Departementschefen

I fråga om riksbankens rätt att ge ut sedlar gäller f. n. — i stället för riksbankslagens motsvarande bestämmelser — lagen (1970: 239) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning. Dessa bestäm-

melser innebär bl. a., att riksbanken får ge ut sedlar till ett belopp av högst 13,5 miljarder kr. 1970 års lag, som gäller till utgången av juni 1971, har liksom den föregående lagstiftningen på området tillkommit som ett provisorium.

Riksbanksfullmäktige har hemställt om förlängning av den provisoriska lagstiftningen under ytterligare ett år och därvid framhållit, att det nuvarande maximibeloppet för sedelutgivningen, 13,5 miljarder kr., synes inrymma tillräcklig säkerhetsmarginal för oförutsedda ökningar av sedelbehovet under det kommande budgetåret. Riksgäldsfullmäktige har inte haft något att erinra mot förslaget. Även jag biträder detta.

Jag tillstyrker även riksbanksfullmäktiges förslag om befrielse från skyldighet för riksbanken att för tiden den 1 juli 1971—den 30 juni 1972 vid anfordran lösa in utgivna sedlar med guld efter deras lydelse. Banken bör dock liksom nu ha rätt att åter uppta inlösningen av bankens sedlar före utgången av denna tid, om förhållandena skulle ge anledning till detta.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

*dels antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning,*

*dels medge, att riksbanken för tiden den 1 juli 1971—den 30 juni 1972 fritas från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att före utgången av denna tid åter uppta inlösningen av bankens sedlar, om förhållandena ger anledning till detta.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Britta Gyllensten*

